

Een eenvoudige manier om te bidden, geschreven voor een goede vriend

Zo moet men bidden, opgedragen aan Meester Peter de Kapper.

Lieve Meester Peter,

Ik geef je het beste dat ik heb, ik geef het zoals ik zelf ook bid. Moge onze Heer God jou en iedereen leren het te verbeteren. Amen.

In de eerste plaats, als ik voel dat ik door ander werk of gedachten koud en onwillig ben om te gaan bidden – het vlees en de duivel proberen namelijk op allerlei manieren het gebed ver weg te houden en het te voorkomen – dan neem ik mijn psalmboek en loop de kamer in (of de kerk met de gemeente, als het de juiste dag en tijd is) en spreek de tien geboden en de belijdenis uit. Als ik er tijd voor heb ook nog een paar woorden van Christus, Paulus of iets uit de psalmen. Dat doe ik hardop voor mezelf. Net zoals kleine kinderen dat doen.

Het is goed dat bidden het eerste is wat je 's ochtends doet. En ook het laatste dat je 's avonds doet. Iedereen moet op zijn hoede zijn voor de misleidende gedachte: 'Even wachten nog, over een uurtje, dan ga ik bidden. Daarvoor moet ik eerst nog dit of dat doen.' Met dat soort ideeën kom je van het gebed in het werk dat je vasthoudt en omcirkelt. Het dagelijks gebed schiet er dan bij in.

Er zijn ook dingen die gebeuren moeten en net zo goed, of zelfs beter zijn dan het gebed. Zeker als de nood aan de man is! Er is ook een spreuk, die beweerd wordt van Hieronymus te zijn: 'Elk werk dat een gelovige doet is bidden'. En een spreekwoord: 'Wie trouw werkt, die bidt dubbel'. Daarmee wordt dit bedoeld: Een gelovig mens heeft in zijn werk ontzag voor God en eert Zijn gebod. Dan doet hij niemand onrecht, hij steelt niet, is niet bevooroordeeld en is niet ontrouw in wat hij doet. Deze houding en zijn geloof maken ongetwijfeld van zijn werk een gebed en lof-offer.

Maar daartegenover is het evengoed waar dat werken met een ongelovige houding puur vloeken is. Wie ontrouw werkt, die vloekt dubbel. Want in zijn werk is zijn hart zo gericht dat hij God veracht en Zijn gebod overtreedt. Hij doet zijn naaste onrecht aan, steelt en is trouweloos. Wat is dat alles anders dan vloeken tegen God en de mensen – zijn werk en arbeid is zo een dubbele vloek. Ja, hij vervloekt zichzelf en blijft uiteindelijk een bedelaar en nietsnut. Christus spreekt over het voortdurende gebed in Lukas 11: Bidt onophoudelijk.¹ Dat wil zeggen: men moet zich steeds voor zonden en onrecht bewaren. Dat kan niet gebeuren zonder ontzag voor God en steeds Zijn geboden voor ogen te houden. Dat zegt psalm 1 ook: Gelukkig is de mens, die dag en nacht aan Gods gebod denkt, enz.²

Tegelijk moet men er ook op letten dat we het goede gebed niet ontwent raken, en van allerlei werk tegen onszelf zeggen dat het heel hard nodig is, terwijl dat helemaal niet waar is. Dan wordt je uiteindelijk laks en lui, koud en mat in het gebed. Reken maar dat de duivel om ons

¹ Lukas 11: 8

² Psalm 1: 2

heen niet laks en ook niet lui is. En ons vlees is ook levendig en fris om te zondigen en de geest van het gebed tegen te houden.

Als je hart warm is en tot zichzelf is gekomen door wat je hardop voor jezelf hebt gezegd, kniel dan neer, of blijf staan met gevouwen handen, en richt je ogen omhoog naar de hemel. Zeg of denk zo'n kort mogelijk gebed. Bijvoorbeeld:

‘Ach hemelse Vader, lieve God. Ik ben een onwaardige, arme zondaar. Ik ben het niet waard dat ik mijn ogen of mijn handen tot U omhoog hef of bidt. Maar U hebt iedereen opgedragen te bidden, en daarbij verhoging beloofd. U hebt ons de woorden en de manier geleerd, door Uw lieve Zoon, onze Heer Jezus Christus. Zo kom ik tot U, op Uw gebod, in gehoorzaamheid aan U. Ik rust in Uw genadige verhoging. In de Naam van mijn Heer Jezus Christus bid ik, met al Uw heilige Christenen op aarde, tot U zoals Hij mij heeft geleerd....’

I. Zeg eerst het Onze Vader woord voor woord op. Herhaal daarna een gedeelte, of zoveel als je maar wilt.

De eerste bede, *laat Uw Naam geheiligd worden*. Zeg daarbij: ‘Ach ja, Here God, lieve Vader, heilig toch Uw Naam in onszelf en in heel de wereld. Dwarsboom de gruwelijke afgoderij van de Islam, de paus en alle valse leer en alle sektes, roei het uit. Zij gebruiken Uw Naam onterecht, ze misbruiken die schandelijk en lasteren die gruwelijk. Beweren, en zijn er trots op, dat wat zij zeggen Uw Woord en het gebod van de kerken is. Terwijl het toch de leugen en bedriegerij van de duivel is waarmee zij – in Uw Naam – in heel de wereld veel arme mensen zo erg misleiden. Ze moorden zelfs, en vergieten onschuldig bloed, ze vervolgen andere mensen en denken daarmee aan God een dienst te doen.

Lieve Here God, bekeer en hou tegen! Bekeer hen die nog bekeerd zullen worden. Opdat zij met ons, en wij met hen, Uw Naam heiligen en prijzen, met rechte, zuivere leer en een goed, heilig leven. Maar hou tegen die zich niet zullen bekeren, zodat zij wel moeten ophouden met het misbruiken, beschadigen en ontoren van Uw Naam, en met het misleiden van arme mensen. Amen.’

II. De tweede bede, *laat Uw koninkrijk komen*. Zeg daarbij: ‘Ach lieve Here God, Vader, U ziet niet alleen hoe de wijsheid en geslepenheid van de wereld Uw Naam beschadigt, en Uw eer aan de leugen en de duivel geeft. U ziet ook, dat alle mensen aan wie U het geweldsmonopolie, de macht, rijkdom en eer hebt gegeven, zodat zij op aarde kunnen regeren om U daarmee te dienen, dat juist inzetten tegen Uw koninkrijk. Zij zijn groot, machtig en met veel. Ze zijn dik, vet en vadsig. Ze verdrukken, blokkeren en dwarsbomen de kleine groep mensen van Uw koninkrijk. Die zijn maar zwak, veracht en met weinig. Die machtigen willen hen op de aarde niet verdragen en denken U daarmee een dienst te bewijzen. Lieve Here God, Vader, bekeer en hou tegen! Bekeer hen die nog kinderen en ledematen van Uw koninkrijk worden. Opdat zij met ons, en wij met hen (die in Uw koninkrijk in het ware geloof en in echte liefde anderen dienen) uit dit al begonnen koninkrijk in het eeuwige koninkrijk komen. Maar hou hen tegen, die niet willen ophouden hun macht en kracht te gebruiken voor het tegenhouden van Uw koninkrijk. Stoot hen van de troon, opdat ze weten dat ze klein zijn, en moeten ophouden. Amen.’

III. De derde bede, *laat Uw wil gedaan worden op aarde, zoals in de hemel*. Zeg daarbij: ‘Ach, lieve Here God, Vader, U weet hoe de wereld – als zij Uw Naam niet helemaal tot niets kan maken en Uw koninkrijk niet helemaal kan verdelgen – toch dag en nacht met sluwheid en slinksheid werkt. Konkelt en plannen smeedt, overlegt en in het geheim samenkomt, zich sterkt maakt, dreigt en vol haat raast tegen Uw Naam, Woord, koninkrijk en kinderen – die zij ombrengen. Daarom, lieve Here God, Vader, bekeer en hou tegen! Bekeer hen die Uw goede wil nog zullen erkennen. Dat zij met ons, en wij met hen, aan Uw wil gehoorzaam zijn. En daarom elke last, kruis en moeite graag, geduldig en vrolijk ondergaan. Dat we Uw goede, genadige en volkomen wil daarin erkennen, proeven en ervaren. Maar hou tegen die niet ophouden tegen U te woeden, te dreigen, te razen en U te haten. Die niet ophouden het goede kapot te maken en het slechte te willen. Maak hun plannen, verdorven aanslagen en praktijken tot niets, tot schande. Zodat over hen gebeurd, waar psalm 7 over zingt. Amen.’

IV. De vierde bede, *geef ons vandaag het brood dat wij nodig hebben*. Zeg daarbij: ‘Ach lieve Here God, Vader, geef ook Uw zegen in dit tijdelijke, mooie leven. Geef ons in Uw genade de lieve vrede, bewaar ons voor oorlog en onvrede. Geef aan onze lieve heer de keizer geluk en voorspoed tegen zijn vijanden. Geef hem wijsheid en verstand opdat hij zijn aardse rijk rustig en met goed gevolg kan regeren. Geef aan alle koningen, vorsten en heren dat zij goede besluiten nemen en de wil hebben om hun land en de bewoners te onderhouden in rust en rechtvaardigheid. In het bijzonder bidden wij U onze lieve landsvoogd N.N. te helpen, onder de bescherming en het schild waarmee U ons bewaart. Dat al het slechte bij hem wordt weggehouden: valse tongen en trouweloze mensen. Dat hij in voorspoed regeert. Geef aan alle onderdanen de genade dat zij trouw dienen en gehoorzaam zijn. Geef aan alle standen, burgers en boeren, dat zij vroom worden en aan elkaar liefde en trouw bewijzen. Geef in Uw genade goed weer en een goede oogst. Ik beveel U mijn huis en haard, vrouw en kinderen aan. Help mij, dat ik goed over hen regeer, te eten geef en versterk zoals bij een christen past. Hou de verdere en alle gevallen engelen die dit kapot maken en dwarsbomen tegen, laat ze de kant opgaan die U wil. Amen.’

V. De vijfde bede, *en vergeef ons onze schulden, zoals ook wij vergeven wie ons iets schuldig is*. Zeg daarbij: ‘Ach, lieve Here God, Vader, ga geen rechtszaak met ons aan. Geen levend mens is voor U rechtvaardig.³ Ach, reken het ons ook niet als zonde aan dat wij – helaas! – zo ondankbaar zijn voor al Uw onmeetbare goedheid, zowel geestelijk als lichamelijk. En reken het ons niet aan dat wij dagelijks vaak struikelen en zondigen, nog meer dan wij weten en merken, zoals psalm 19 zegt.⁴ Let er niet op hoe vroom of slecht wij zijn. Let op ons in Uw grondeloze barmhartigheid in Christus, Uw lieve Zoon, die aan ons is gegeven. Vergeef ook al onze vijanden, en iedereen die ons pijn of onrecht doet, zoals wij hen ook hartelijk vergeven. Ze doen zichzelf het grootste leed, omdat zij ervoor zorgen dat U boos bent op ons. Bovendien hebben wij niets aan hun ondergang, we zouden juist veel liever zien dat ze met ons gered

³ Psalm 143: 2

⁴ Psalm 19: 13

worden. Amen.’ (Als je hier voelt dat je niet kunt vergeven, dan mag je bidden om genade dat je dat wel kunt. Maar dat hoort bij de prediking thuis.)

VI. De zesde bede, *en breng ons niet in verzoeking*. Zeg daarbij: ‘Ach, lieve Here God, Vader, hou ons wakker en fris, opgewonden en actief in Uw Woord en dienst. Opdat wij niet zelfverzekerd, lui en sloom worden, alsof we nu alles al hebben. Opdat de grimmige duivel ons niet kan overvallen en verrassen en Uw lieve Woord van ons wegneemt. Of dat hij ervoor zorgt dat we ruzie hebben en er scheuring komt. Of dat hij ons in zonde en schande brengt, zowel geestelijk als lichamelijk. Maar geef ons door Uw Geest wijsheid en kracht, dat wij als dappere soldaten tegen hem vechten en winnen. Amen.’

VII. De zevende bede, *maar verlos ons van de slechte*. Zeg daarbij: ‘Ach lieve Here God, Vader, door dit ellendige leven, zo vol verdriet en ongeluk, zo vol gevaar en onzekerheid, zo vol ontrouw en slechtheid (zoals st. Paulus zegt: de dagen zijn slecht)⁵, zijn wij al snel het leven moe en verlangen naar de dood. Maar U, lieve Vader, kent onze zwakte. Help ons daarom om door zoveel kwaad en slechtheid, koers te houden. En als de tijd komt, geef ons dan een gezegend stervensuur en Godzalig afscheid van dit jammerdal. Dat wij voor de dood niet terugschrikken en de moed verliezen, maar met een vast geloof onze ziel in Uw handen leggen. Amen.’

Ten slotte, let erop dat je ‘amen’ altijd krachtig is. Je moet er niet aan twifelen dat God je in genade hoort en ‘ja’ zegt op jouw gebed. En bedenk dan ook maar dat jij daar niet in je eentje knielt en staat maar met jou de hele christenheid, alle vrome christenen. Jij staat tussen hen in, in een eendrachtig en solidair gebed. Dat kan God niet verachten. Hou niet op met bidden voordat je gezegd of gedacht hebt: ‘Kijk aan, dit gebed heeft God gehoord, dat weet ik zeker.’ Dat betekent het woord ‘amen’.

Je moet wel weten dat ik niet wil dat je deze woorden allemaal in je gebed letterlijk gaat opzeggen. Dan wordt dat uiteindelijk toch een geklets en leeg gezwets. Je leest dan alleen maar uit een boek, dreunt letters op, zoals leken doen bij de rozenkrans of zoals de gebeden van pausen en monniken. Ik wil slechts het hart opgewekt en onderwezen hebben welke gedachten het moet hebben bij het onze Vader. Maar zulke gedachten kan het hart (als het warm is en zin heeft in bidden) met heel andere woorden, meer of minder dan ik nu gebruikte, uitspreken. Ik bind mezelf ook niet aan woorden en lettergrepen, maar vandaag bid ik zus en morgen zo, zoals ik op dat moment voel en wil. Wél blijf ik zo dicht als ik kan, bij de inhoud en bedoeling. Het komt vaak voor dat ik bij een bepaald stuk, of een bede in zo’n rijkdom van gedachten terecht kom dat ik de zes andere laat liggen. Als je in zulke rijke en goede gedachten komt, dan moet je de andere beden laten varen en die gedachtes de ruimte geven, stil naar ze luisteren en omwille van je leven niet verhinderen. Dan spreekt namelijk de Heilige Geest zelf. Eén Woord van Zijn prediking is veel beter dan ons gebed van duizend woorden. Op die manier heb ik vaak meer geleerd in één gebed dan ik ooit had kunnen leren met veel lezen en nadenken.

⁵ Efeziërs 5: 16

Daarom is dit het belangrijkste, dat het hart zich voor het gebed leeg en gewillig maakt. Dat staat ook in Jezus Sirach: ‘Maak je hart klaar voor het gebed, opdat je God niet verzoekt.’⁶ Want was is het anders dan God verzoeken als de mond wel kletst maar het hart met andere dingen bezig is? Zo bidden de paapsen: God schiet mij te hulp (knecht, span je in!). Heer, haast U om mij te helpen (meid, ga de koe eens melken!). Eer aan de Vader, de Zoon en de Heilige Geest (boer, loop je de longen uit het lijf!). Toen ik nog rooms was heb ik dit soort gebeden veel gehoord en ervaren – bijna al hun gebeden zijn zo. Daarmee wordt God alleen maar bespot. Ze kunnen beter in plaats hiervan gaan spelen, als ze toch niets beter kunnen of willen doen. Helaas heb ik zelf ook veel van mijn getijdegebeden zo doorgemaakt. Dan was de Psalm of het gebedsuur voorbij zonder dat ik wist of ik net begonnen was, of in het midden.

Hoewel niet iedereen hardop werk en gebed door elkaar gooit, zoals de paap hierboven, in het hart doen een heleboel dat wel. Daar loop het in het honderd. Als ze klaar zijn met bidden weten zij niet wat ze gezegd hebben, of waar ze allemaal doorheen gegaan zijn. Ze beginnen met ‘Loof de Heer’, maar zijn al snel in sprookjesland. Ik denk echt dat er geen belachelijker comedy is dan te zien wat in zo’n koud en onaandachtig hart tijdens het gebed gedacht wordt!

Maar nu weet ik, lof aan God! dat het geen goed gebed is als iemand vergeet wat hij heeft gezegd. Bij een goed gebed let je aandachtig op alle woorden en gedachten van het begin tot het eind.

Een goede kapper moet z’n kop er toch ook bij hebben? En met z’n ogen goed het scheermes en de haren in de gaten houden. Hij moet niet vergeten waar hij is met het scheren en knippen. Maar als hij tegelijk lekker wil babbelen of maar zo z’n gedachten en ogen laat rondgaan, nou dan snijdt ‘ie iemand vanzelf de mond en de neus af – en de hals erbij! Zo moet iemand bij alles wat hij doet z’n kop d’r bij hebben, als hij het tenminste goed wil doen. Het spreekwoord zegt: ‘waar men veel denkt, denkt men niets en doet men niets goed’. Nog veel meer eist het gebed het hart helemaal voor zich op, wil het tenminste een goed gebed zijn.

Dat, in ’t kort, over het Onze Vader en het gebed. Zo bid ik het zelf ook. Elke dag zuig ik als een kind aan het Onze Vader. Ik drink en eet ervan als een ouwe kerel, en kan er geen genoeg van krijgen. Het is het allerbeste gebed, zelfs beter dan de psalmen (en daar hou ik toch heel veel van). Het is wel meer dan duidelijk dat het door de beste Meester geleerd is. En het is diep droevig dat zo’n gebed van zo’n Meester over heel de wereld gedachteloos gemompeld en uitgekraamd wordt. Er zijn er nogal wat die misschien wel een paar duizend keer per jaar het Onze Vader bidden. Maar al zouden ze duizend jaar zo bidden, dan hebben ze nog niet één letter of tittel ervan geproefd of écht gebeden. Kortom, het Onze Vader is, net als Gods Naam en Gods Woord, de grootste martelaar op aarde. Iedereen mishandelt en misbruikt het. Maar weinigen troosten zich ermee, of worden er vrolijk van door het goed te bidden.

Als ik na het Onze Vader nog tijd heb ga ik verder met de tien geboden. Daarmee doe ik hetzelfde: ik neem het ene gebod na het andere en maak mijzelf helemaal leeg voor een gebed (zoveel als mogelijk is). Uit elk gebod maak ik een viervoudig gevlochten krans. In de eerste

⁶ Jezus Sirach 18: 23. Jezus Sirach is één van de apocriefe boeken.

plaats neem ik elk gebod als een stuk onderwijs (wat het ook van zichzelf is) en bedenk wat onze Here God daarin vol ernst van mij vraagt; in de tweede plaats maak ik er een dankzegging van; in de derde plaats een biecht; in de vierde plaats een gebed. Dat doe ik met deze, of dergelijke, gedachten en woorden:

I. Ik ben de HEER, uw God, enz., je mag geen andere goden naast Mij hebben, enz.

Hier bedenk ik eerst wat God van mij vraagt en aan mij leert. Namelijk, hartelijk toewijding aan Hem in alles. Hij meent het in volle ernst dat Hij mijn God wil zijn, en zo moet ik Hem ook benaderen – omwille van de eeuwige zaligheid. Mijn hart mag daarbuiten op niets anders bouwen of vertrouwen, niet op bezit, eer, wijsheid, kracht, heiligheid of enig schepsel.

Ten tweede dank ik Hem voor Zijn grondeloze barmhartigheid. Dat Hij zo laag, tot mij verloren mens, afdaalt en Zichzelf aan mij aanbiedt om mijn God te zijn – ongevraagd, ongezoekt, onverdiend. Hij wil mij aannemen en in alle moeilijkheden mijn troost, bescherming en kracht zijn. Als Hij niet Zelf openlijk van Zich had laten horen en in onze eigen taal Zichzelf had aangeboden om onze God te zijn, dan hadden wij, arme en blinde mensen, zelf goden gezocht en nog moeten zoeken. Wie kan Hem daarvoor ooit, in alle eeuwigheden genoeg bedanken?

Ten derde biecht ik aan Hem op, en beken ik mijn grote zonde. Mijn ondankbaarheid dat ik zo'n prachtig stuk onderwijs en zo'n hoge gave met heel mijn leven walgelijk heb veracht. Met onzalige afgoderij heb ik Zijn woede opgewekt. Dat doet mij verdriet en ik bid om genade.

Ten vierde bid ik: 'Ach, mijn God en Heer, help mij door Uw genade. Opdat ik dit gebod elke dag beter leer begrijpen en met heel mijn hart daarnaar luister en ernaar leef. Ja, bescherm ook mijn hart dat ik het niet opnieuw zo snel vergeet en ondankbaar wordt. Dat ik geen andere goden, of andere troost op aarde en in schepselen zoek. Maar alleen, zuiver en mooi aan U, mijn enige God, vasthoudt. Amen.'

Lieve Here God, amen.

II. Daarna (als ik wil en er tijd voor heb) het tweede gebod. Daar maak ik ook een viervoudige krans van.

Je mag de Naam van de HEER, uw God, niet misbruiken.

Ten eerste leer ik daarvan dat ik Gods Naam heerlijk, heilig en mooi moet houden. Dus niet daarbij moet zweren, vloeken of liegen. Ik moet ook niet trots zijn en mijn eigen eer en naam zoeken. Zijn Naam moet ik nederig aanroepen, aanbidden, prijzen en loven. Laat het mijn eer en trots zijn dat Hij mij God is. Dat ik Zijn arm schepsel en onwaardige knecht ben.

Ten tweede dank ik voor het prachtig cadeau dat Hij Zijn Naam heeft laten zien aan mij. Dat Hij die aan mij heeft gegeven. Dat ik mij kan laten voorstaan op Zijn Naam. Dat ik door Hem Gods dienaar, schepsel enz. wordt genoemd. Dat ik naar Zijn Naam mag vluchten. Zoals ook

Salomo zegt: Zijn Naam is een vaste burcht waar de rechtvaardige naartoe vlucht en bescherming vindt.⁷

Ten derde biecht ik op en beken ik dat ik tegen dit gebod walgelijk heb gezondigd. Mijn hele leven lang al. Ik heb Zijn heilige Naam niet aangeroepen, bezongen en geëerd. Maar ik was ondankbaar voor dat cadeau. Ik heb die misbruikt voor schandelijke dingen en zonde door te zweren, te liegen en ruzie te maken en nog wel meer van dat soort dingen. Ik heb daar verdriet van en bid om genade en vergeven, enz.

Ten vierde bid ik om hulp en kracht. Opdat ik in het vervolg het gebod wel ter harte neem. En dat ik ervoor oppas weer zo walgelijk ondankbaar te zijn, Zijn Naam te misbruiken en te zondigen tegen Zijn heilige Naam. Dat ik juist dankbaar ben en in echt ontzag en eer voor Zijn Naam leef.

Zoals ik hierboven bij de behandeling van het Onze Vader ook al heb gezegd vermaan ik je opnieuw met het volgende: Als de Heilige Geest tijdens deze gedachten komt en in je hart begint te preken met rijke, heldere ideeën, eer Hem dan. Laat deze voorbereide gedachten gaan, wees stil en luister naar Hem. Hij kan het veel beter dan jij. Let goed op wat Hij preekt en schrijf het op. Dan zul je merken dat Gods wetten wonderen zijn, zoals David zegt.⁸

III. Het derde gebod, *je moet de feestdag heiligen.*

Ten eerste leer ik hier dat de feestdag een gebod is. Niet voor luiakkerij en aardse pleziertjes, maar om geheiligd te worden. Door ons werken en doen wordt deze dag niet geheiligd. Want ons werken is niet heilig. De feestdag wordt alleen geheiligd door het Woord van God, want dat alleen is helemaal schoon en heilig. Het heiligt ook alles wat daarmee omgaat: tijd, plaats, persoon, werk, rust enzovoort. Door het Woord worden dus ook onze werken heilig. Paulus zegt dat in 1 Tim. 4: elk schepsel wordt geheiligd door Woord en gebed.⁹ Ik erken daarom dat ik op de feestdag eerst Gods Woord moet horen en erover moet nadenken. Dan, met dat Woord, God danken en loven voor alle mooie dingen die Hij geeft. Ik moet op die dag bidden voor mijzelf en de hele wereld. Wie de feestdag zo viert, die heiligt hem. Maar wie dat niet doet, is slechter dan wie werkt op de feestdag.

Ten tweede dank ik God. Hij heeft ons Zijn Woord en de prediking gegeven, wat een groot en mooi cadeau, wat een genade! En ook dank ik dat Hij ons heeft bevolen op de feestdag daar in het bijzonder mee bezig te zijn. Dat is zo'n grote schat, dat kan geen mensenhart ooit genoeg bedenken. Zijn Woord is het enige licht in dit donkere leven. Het is een Woord van leven, van troost, van redding! Waar dit lieve, genezende Woord niet is daar is alleen maar

⁷ Spreuken 18: 10

⁸ Psalm 119: 18.

⁹ 1 Timotheüs 4: 5.

verschrikkelijke, gitzwarte duisternis, valsheid, scheuring, dood, al het ongeluk. Daar is de tirannie van de duivel. Dat zien we ook elke dag met onze eigen ogen.

Ten derde biecht ik op en beken ik mijn grote zonde en walgelijke ondankbaarheid. Ik heb de feestdag mijn leven lang zo ontzettend veracht. Ik was lui, ik had geen zin om Zijn Woord te horen, het kon me niets boeien. Laat staan dat ik daar met heel mijn hart naar zou verlangen, of God daarvoor gedankt zou hebben. Zo heb ik mijn lieve God zinloos tot mij laten preken. Ik heb de prachtige schat laten glippen en met voeten getreden. Het is puur Zijn Goddelijke goedheid dat hij dat verdraagt en steeds maar weer tot mij preekt. Mij steeds weer roept tot de redding van mijn ziel. Vol Vaderlijke, Goddelijke liefde en trouw. Dat ik zo ben, daar heb ik verdriet van, en ik bid om genade en vergeving.

Ten vierde bid ik voor mijzelf en de hele wereld dat de lieve Vader ervoor zorgt dat wij naar Zijn heilige Woord luisteren. En dat Hij dat niet bij ons weghaalt om onze zonde, ondankbaarheid en luiheid. Dat Hij ons bewaart voor scheurmakers en valse leer. Dat Hij ons trouwe en goede werkers in Zijn wijngaard geeft (dat wil zeggen, trouwe en vrome voorgangers en predikers). Dat Hij ons allemaal genadig is, en wij naar dit Woord als Zijn eigen Woord nederig luisteren, het aannemen en eren. Hem voor dat Woord ook hartelijk bedanken en loven, enz.

IV. Het vierde gebod. *Je vader en je moeder moet je eren.*

Ten eerste leer ik hier God, mijn schepper, erkennen. Ik erken wat een wonder het is dat Hij mij met lichaam en ziel heeft geschapen. Mij uit mijn ouders het leven heeft gegeven. Dat Hij hen het hart heeft gegeven om mij te dienen met al hun krachten, als de vrucht van hun eigen lichaam,. Ze hebben mij ter wereld gebracht, gevoed, gekoesterd, verzorgd en opgevoed. Dat kostte hun moeite, gaf zorgen, er was gevaar, het was vermoeiend en veel werk. Tot op dit uur heeft God mij, Zijn schepsel, met lichaam en ziel beschermd tegen onuitsprekelijk gevaar en moeiten. Vaak heeft Hij mij ook uit gevaren geholpen. Het is alsof Hij mij elk uur opnieuw schept – want de duivel gunt ons nog niet één ogenblik het leven.

Ten tweede dank ik de rijke goede schepper voor mijzelf en heel de wereld. Door dit gebod bewaakt Hij de voortgang en het bestaan van de mensen. Dat wil zeggen: het huisgezin en de samenleving met een regering (oconomia en politia). Zonder deze twee vormen van bestaan, deze twee regimenten, zou de wereld nog niet eens een jaar kunnen bestaan. Want zonder regering zou er geen vrede zijn, zonder vrede geen huisgezin, zonder huisgezin zouden kinderen niet verwekt of opgevoed worden. Vaders en moeders zouden er niet meer zijn. Maar daarom is er dit gebod dat zowel het huisgezin als de samenleving beschermd. Het gebied aan kinderen en onderdanen gehoorzaamheid. Het zegt dat, wanneer er geen gehoorzaamheid is, God het niet ongestraft zal laten. Anders hadden de kinderen door hun ongehoorzaamheid het huisgezin, en onderdanen door hun oproer de samenleving, allang verscheurd en tot een woestijn gemaakt. Zij zijn namelijk met veel meer dan de ouders of de regerende macht. De zegen van dit gebod is dan ook onuitsprekelijk.

Ten derde biecht ik op en beken ik dat ik tot mijn spijt niet gehoorzaam ben geweest, en gezondigd heb tegen dit gebod van mijn God. Ik heb mijn ouders niet geëerd. Ik ben ze niet

gehoorzaam geweest. Ik heb ze vaak boos gemaakt. Ik heb ze beledigd. Hun straf, gegeven in vaderlijke liefde, heb ik chagrijnig aanvaard. Ik heb tegen ze gezeurd. Ik heb hun trouwe terechtwijzingen veracht. In plaats daarvan zocht ik bandeloos gezelschap en verdorven feestgangers. Terwijl God toch ongehoorzame kinderen vervloekt en hen geen lang leven geeft. Veel komen er dan ook op een schandelijke manier om en gaan ten onder nog voordat ze volwassen worden. Als je je vader en moeder niet wilt gehoorzamen, dan moet je de beul maar gehoorzamen. Of ze komen door Gods toorn op een andere manier ellendig om het leven, enz. Daar heb ik verdriet over, en ik bid om genade en vergeving.

Ten vierde bid ik voor mijzelf en heel de wereld. Ik bid of God ons Zijn genade wil geven, en Zijn zegen volop wil uitgieten over het huisgezin en de samenleving. Opdat we daardoor Hem gaan dienen, onze ouders eren, de regering gehoorzaam zijn, tegen de duivel vechten en die niet volgen als hij ons aanzet tot ongehoorzaamheid. Zó, als ik dat doe, help ik metterdaad het huisgezin en de samenleving beter te maken en de vrede in stand te houden. Dat is tot Gods lof en eer, en voor onszelf nuttig en goed.

Ook bid ik ervoor dat wij Gods gaven erkennen en ervoor danken.

Hier breng ik ook het gebed voor ouders en overheid onder. Ik bid dat God ze wijsheid en inzicht geeft vredig en tot onze zaligheid ons voor te gaan en te regeren. Moge Hij ze behoeden voor tirannie, woede en geldingsdrang. Moge Hij ze die richting opsturen dat ze Gods Woord eren, niet vervolgen en niemand onrecht doen. Zulk hoge gaven moet men biddend verlangen, zoals st. Paulus zegt.¹⁰ Als dat niet gebeurt, dat is de duivel de belangrijkste prediker aan het hof, en gaat het er slecht aan toe.

Als je zelf vader of moeder bent, dan moet je hier jezelf niet vergeten, ook niet je kinderen en personeel. Je moet vol ernst bidden dat de lieve Vader, die jou in de eer van Zijn naam en ambt gezet heeft (Hij wil namelijk dat jij ook ‘vader’ genoemd wordt, en geëerd wordt), aan jou genade en zegen geeft. Dat je daardoor je vrouw, je kinderen en personeel, in overeenstemming met Gods wil en op een christelijke manier regeert en verzorgt. Moge Hij je wijsheid en kracht geven om hen goed te verzorgen. Opdat zij graag en gewillig jouw leer volgen en je gehoorzaam zijn. Want dit alles is een gave van God: zowel kinderen zelf, als dat ze opgroeien, het goed met ze gaat en blijft gaan. Anders wordt je huis een zwijnestal, ja een zootje ongeregeld, zoals je dat ziet bij de goddeloze mensen om ons heen.

V. Het vijfde gebod. *Je mag niet doden.*

Ten eerste leer ik hier dat God van mij wil dat ik mijn naaste liefheb. Op zo’n manier dat ik hem geen pijn zal doen aan zijn lichaam. Hetzij met woorden, werken, woede, ongeduld, chagrijn, haat of een andere vorm van boosheid. Dat ik mij niet op hem wreek of hem schade berokken. Maar, dat ik dit zal weten: ik ben schuldig hem te helpen, en hem advies te geven in alle lichamelijke moeiten. Want God heeft mij met dit gebod bevolen het lichaam van mijn

¹⁰ Romeinen 12: 12

naaste te beschermen. En Hij heeft mijn naaste bevolen mijn lichaam te beschermen. Dat staat ook in Sirach: Hij heeft ons allemaal onze naaste aanbevolen.¹¹

Ten tweede dank ik hier voor de onuitsprekelijke liefde, zorg en trouw dat God zo'n sterke bescherming en muur om mijn lichaam zet dat alle mensen mij moeten helpen en bewaken. En ook, dat ik dat bij alle andere mensen moet doen. Daar waakt Hij over, en waar het niet gebeurt heeft Hij de overheid bevolen in te grijpen en te straffen wie dat niet doen. Als Hij dit gebod niet had gegeven en onderhield, dan zou de duivel zo'n verschrikkelijke moordpartij aanrichten dat niemand ook maar een uur zijn leven zeker was. Zoals dat gebeurt wanneer God in Zijn woede de ongehoorzame en ondankbare wereld straft.

Ten derde biecht ik op en klaag ik over de slechtheid van mijzelf en heel de wereld. Wij zijn niet alleen gruwelijk ondankbaar voor Zijn Vaderlijke liefde en zorg voor ons, het is daarnaast ook zo – wat een schande! – dat we dit gebod en deze leer niet kennen of willen leren kennen. Wij verachten die alsof het ons niets aanging en er niets aan zouden hebben. We gaan er juist rustig tegenin. Het doet ons geweten niets dat we onze naaste, tegen dit gebod in, verachten, verlaten, ja vervolgen en pijnigen. Of ze zelfs in ons hart al doodmaken. Wij volgens onze woede, grimmigheid en alle andere boosheid alsof dat goed en rechtvaardig was! Werkelijk waar, het is om te huilen dat wij stomme sukkels, wij blinde, wilde, slechte mensen als de wilde beeste elkaar plattrappen en stoten, krauwen, scheuren, bijten en opvreten en Gods ernstige gebod als niets afdoen.

Ten vierde bid ik dat de lieve Vader ons zijn heilige gebod leert erkennen. En ons helpt, opdat wij daarnaar leven en ons er aan houden. Moge Hij ons allemaal bewaren voor de Moordenaar die de vader van alle moordenaars en geweldplegers is. Moge God zijn rijke genade aan de mensen (en ook aan ons) geven, opdat we vriendelijk, zacht en goed worden naar elkaar. Dat we elkaar hartelijk vergeven en elkaars fouten en gebreken christelijk en als broers van elkaar verdragen. Op die manier leven we in vrede en eenheid met elkaar, zoals dit gebod ons leert en van ons eist.

VI. Het zesde gebod. *Je mag niet echtbreken.*

Hier leer ik opnieuw wat God voor mij wil en van mij wil. Dat is dat ik seksueel zuiver, netjes en gematigd zal leven in mijn gedachten, woorden en daden. Dat iedereen zijn vrouw, dochter en werkneemsters niet zal aanranden. Iedereen moet hen juist helpen, ze redden, beschermen, en ook alles doen dat hun eer en fatsoen dient. Ook moet iedereen helpen de nutteloze grote waffels toe te stoppen als die hun eer willen stelen of afsnijden. Want dat ben ik allemaal aan God verschuldigd. Hij wil van mij dat ik niet alleen de vrouw van mijn naaste, en al de zijnen, ongeschonden laat, maar ik moet ook het fatsoen en de eer van mijn naaste ondersteunen en beschermen. Net zoals ik wil dat hij dat bij mij doet, en dit gebod tegenover mij en de mijnen in acht neemt.

¹¹ Jezus Sirach 17: 12.

Ten tweede dank ik de trouwe, lieve Vader voor Zijn genade en zegen dat Hij met dit gebod mijn man, zoon, knecht, vrouw, dochter of werkneemster Zelf beschermt en bewaart. Dat Hij zo ernstig en duidelijk verbiedt jezelf te schande te maken. Want Hij beschermt mij, en houdt in de gaten of dit gebod onderhouden wordt. Hij laat het zeker niet ongestraft – ook niet als jij het doet – als iemand dit gebod, deze regel overtreedt en breekt. Niemand ontgaat Hem, iedereen moet Hem terugbetalen, of uiteindelijk boeten in het vuur van de hel. Hij wil seksuele zuiverheid hebben. Hij wil echtbreuk niet toestaan. Wij zien dagelijks bij lui die geen spijt en geen geweten hebben dat uiteindelijk Gods toorn hen grijpt en in hun schande te gronde richt. Anders was het voor de onzuivere duivel ook niet mogelijk ook maar één uur zijn vrouw, kind of knechten fatsoenlijk en eerzaam te houden. Ze zouden hitsige honden worden, als bronstig vee – zoals dat gaat wanneer God in Zijn toorn Zijn handen afhoudt en de dingen op hun beloop laat.

Ten derde biecht ik op en belijd ik mijn zonde, en die van de hele wereld. Hoe ik tegen dit gebod gezondigd heb. In gedachten, woorden en werken, al de dagen van leven. Ik ben niet alleen ondankbaar geweest voor deze prachtige regel en dit mooie geschenk, ik heb ook op God gemopperd . Omdat Hij mij geboden heeft fatsoenlijk en seksueel zuiver te zijn in plaats van allerlei soorten van losbandigheid en geilheid vrij en ongestraft te laten. Ik heb het huwelijk veracht, bespot en verdoemd, enz. Omdat zonde tegen dit gebod, meer dan bij de anderen, openlijk en duidelijk is, het is niet verborgen, en laat geen mooipraterij toe. Daar heb ik verdriet van.

Ten vierde bid ik voor mijzelf en heel de wereld. Dat God ons Zijn genade en wij Zijn gebod met plezier en liefde onderhouden. Dat we niet alleen zelf seksueel zuiver leven maar ook anderen helpen dat te doen, en ze daar advies bij geven.

Zo ga ik ook verder met de andere geboden als ik daar tijd voor heb of zin in heb. Zoals ik al eerder zei wil ik niemand binden aan deze woorden of gedachten. Ik geef mijzelf als voorbeeld, wie wil mag mij nadoen of verbeteren waar hij kan. Hij mag alle tien geboden in één keer behandelen, of zoveel als hij wil. Want als de ziel met een thema serieus aan de gang gaat, goed of slecht, dan kan zij in één ogenblik veel meer denken dan de longen in tien uur spreken kunnen, of de pen in tien dagen schrijven. Zo'n soepel, subtiel en machtig ding is de ziel of de geest van de mens. Ze heeft dan ook vlot de tien geboden op deze viervoudige manier behandeld als ze wil en er ernst mee maakt.

VII. Het zevende gebod. *Je mag niet stelen.*

Ten eerste leer ik hier dit: Ik zal van mijn naaste zijn spullen niet afnemen of gebruiken als hij dat niet wil, hetzij openlijk of in het geheim. Ik moet niet ontrouw of oneerlijk zijn in mijn handelen, dienst of werk, opdat ik mijn loon niet als een dief krijg, maar in het zweet van mijn aangezicht verdien. Zo eet ik in alle eerlijkheid mijn eigen brood. Verder dit: dat ik mijn naaste helpen zal (net als bij mijzelf) te voorkomen dat zijn spullen op de genoemde wijze weggenomen worden. Verder leer ik dat God door dit gebod mijn bezit beschermt en de wacht erover houdt uit Vaderlijke zorg en met grote toewijding. Hij verbiedt namelijk dat iemand iets van mij zal stelen en waar dat wel gebeurd heeft Hij de beul bevolen te straffen met de strik of

de galg. Waar dat niet kan straft Hij zelf, zodat dieven bedelaars worden. Het spreekwoord gaat op: gestolen goed gedijt niet. En: oneerlijk verkregen, oneerlijk verloren.

Ten tweede dank ik Gods trouw en goedheid dat Hij mij en heel de wereld zo goed onderwijst. En daarmee ook een schild en bescherming heeft gegeven. Want waar Hij niet beschermt blijft in het huis geen cent of beetje brood over.

Ten derde biecht ik alle zonde en ondankbaarheid van heel mijn leven op. Als ik iemand onrecht of tekort heb gedaan, of ontrouw ben geweest, enz.

Ten vierde bid ik of God Zijn genade wil geven dat ik en heel de wereld Zijn gebod leer en voor ogen houdt en daardoor verbeter. Dat al het stelen, roven, woekerwinst, ontrouw en onrecht minder wordt. Dat snel de jongste dag (wat alle gebeden van de heiligen en schepselen als doel hebben, Rom. 8)¹² mag komen, waardoor aan die dingen een einde komt.

VIII. Het achtste gebod. *Je mag geen onwaar getuigenis uitspreken tegen je naaste.*

Ten eerste leert dat ons eerlijk tegenover elkaar te zijn. Leugen en laster moeten we mijden en met plezier het goede van anderen vertellen en aanhoren. Daarmee is voor onze naam en onschuld een muur en schild opgericht tegen de kwaadsprekers en leugenachtige tongen. Deze zal God niet ongestraft laten, zoals ook bij de andere geboden gezegd is.

Dus zullen wij Hem danken voor dit onderwijs en voor Zijn bescherming die Hij ons hiermee zo genadig geeft.

Ten derde moeten wij opbiechten, en verlangen naar genade, dat wij heel ons leven zo ondankbaar en zondig doorgebracht hebben. Dat deden we door liegen, verdraaijerij en kwaadsprekerij tegen onze naaste. Terwijl wij juist zijn eer en onschuld hoog moeten houden. Dat willen toch van onszelf ook?

Ten vierde bidden we om hulp, opdat wij dit gebod in het vervolg houden en een heilzame tong hebben, enz.

IX/X. Het negende en tiende gebod. *Zet je zinnen niet op het huis van je naaste, zijn vrouw, enz.*

Ten eerste leert het ons hoe wij niet onze naaste zijn bezit en wat van hem is afhandig zullen maken, zullen stelen of van hem afpersen, onder de schijn van recht. Maar dat wij hem helpen te houden wat van hem is, zoals we willen dat bij ons gebeurt. Het is ook een bescherming tegen de slimme plannetjes en trucjes van de wereldwijzen. Zij zullen uiteindelijk hun straf krijgen.

Ten tweede zullen we voor dit alles danken.

Ten derde zullen we onze zonde vol rouw en verdriet belijden.

¹² Romeinen 8: 19-23

Ten vierde zullen we bidden om hulp en kracht, opdat wij vroom worden en Gods gebod houden.

Dat zijn de tien geboden, op vier manieren behandeld: als lesboekje, liedboekje, biechtboekje en gebedenboekje. Hierdoor zal het hart tot zichzelf komen en zin krijgen in het gebed. Maar let er wel op dat je niet alles, of teveel in één keer doet, anders wordt je geest moe. Een goed gebed moet niet te lang zijn, en niet steeds maar doorgaan. Het moet juist vaak en vurig zijn. Het is genoeg als je één stukje, of zelfs maar een halve, voor je neemt. Daardoor kun je in je hart al een vuurtje doen opvlammen. Maar dat zal en moet de Geest geven. En Hij zal het in het hart, als het op deze manier met Gods Woord op één lijn zit en leeg is van afleidende werken en gedachten, verder onderwijzen.

Ik moet hier niet nog verder gaan met de apostolische geloofsbelijdenis of de heilige Schrift. Dan komt er namelijk geen einde aan. Waar geoefend is, kan iemand heel best op de ene dag de tien geboden, op een andere een psalm of hoofdstuk uit de Schrift als aansteker gebruiken en zo in zijn hart een vuur aansteken.